

Trends in de land- en tuinbouw

Totaal aantal respondenten: 893 | december 2023

Heeft u op dit moment een agrarisch bedrijf?

Ja		82,5%	737
Nee		17,5%	156
		Totaal aantal reacties	893

Wat is uw geslacht?

Man		91,5%	669
Vrouw		6,8%	50
Zeg ik liever niet		1,6%	12
		Totaal aantal reacties	731

In welke deelsector werkt u hoofdzakelijk?

Akkerbouw		26,8%	193
Bloembollenteelt		2,2%	16
Bomen- en vaste plantenteelt		2,2%	16
Fruitteelt		3,6%	26
Geitenhouderij		1%	7
Glastuinbouw		2,6%	19
Kalverhouderij		1,8%	13
Melkveehouderij		42,1%	303
Multifunctioneel		4%	29
Paardenhouderij		1,5%	11
Pluimveehouderij		3,8%	27
Schapenhouderij		3,2%	23
Varkenshouderij		5%	36
		Totaal aantal reacties	719

In welke provincie bent u hoofdzakelijk actief?

Drenthe		6,3%	45
Flevoland		4,1%	29
Friesland		9,6%	68
Gelderland		13%	92
Groningen		6,5%	46
Limburg		7,8%	55
Noord-Brabant		16,9%	120
Noord-Holland		7,1%	50
Overijssel		12,4%	88
Utrecht		3%	21
Zeeland		6,5%	46
Zuid-Holland		6,9%	220
		Totaal aantal reacties	709

Bent u van plan het komende jaar te investeren in uw bedrijf?

Ja		66,9%	468
Nee		33,1%	232
Totaal aantal reacties			700

Ik wil investeren in:

Nieuwe stal, gebouwen, erfverharding		28,2%	127
Onderhoud algemeen		39,3%	177
Stalinrichting/melktechniek		11,6%	52
Fosfaatrechten		9,6%	43
Nieuwe trekker/mechanisatie		27,8%	125
Smart farming (met behulp van data)		9,1%	41
Schaalvergroting/uitbreiding		6,7%	30
Asbestsanering, vernieuwen dak		12%	54
Energieopwekking		14%	63
Energieopslag		24,2%	108
Opslag voorraden		15,6%	70
Opslag mest		5,3%	24
Mestverwerking		11,8%	53
Verwerking van eigen producten		10%	45
Neventak		3,8%	17
Emissiereductie		6,9%	31
Grondaankoop voor extensivering		9,6%	43
Anders		18%	81
Totaal aantal reacties			450

In wat voor soort neventak wilt u investeren?

Kampeervoorzieningen		19,4%	6
Dagtoerisme		19,4%	6
Productie aan huis		19,4%	6
Verkoop aan huis		32,3%	10
Ontvangsten, verhuur vergaderruimte		29%	9
Zorgtak		12,9%	4
Anders		19,4%	6
Totaal aantal reacties,			31

Waarom gaat u komend jaar niet investeren?

Mijn bedrijf is goed zoals het is		36,4%	82
De markt is te onzeker		12,9%	29
De toekomst van mijn bedrijf is te onzeker		32%	72
Het landbouwbeleid is te onzeker		35,1%	79
Ik denk dat een investering niet uit kan		10,2%	23
Ik heb daar nu niet de financiële ruimte voor		16,9%	38
Ik krijg geen financiering		6,7%	15
Door het stikstofbeleid		12,4%	28
Door klimaatverandering		0,9%	2
Anders, namelijk		19,6%	44
Totaal aantal reacties			225

Bent u tevreden over de mate waarin u uw bedrijf kunt financieren?

Ja		67,9%	454
Nee		33,1%	215
Totaal aantal reacties			669

Maakt u zich zorgen om het voortbestaan van uw bedrijf?

Ja		48%	318
Nee		52%	344
Totaal aantal reacties			662

Waarom maakt u zich daar zorgen over?

Tegenvallende inkomsten		40,8%	128
Wegvallen gewasbescherming		28,7%	90
Kan niet de noodzakelijke investeringen doen		18,2%	57
Hoge elektriciteits-, gas- en dieselprijzen		29,9%	94
Hoge voerkosten		22%	69
Hoge kunstmestkosten		22,9%	72
Hoge kosten voor mestafzet door het verlies van derogatie		39,5%	124
Hoge kosten voor uitgangsmateriaal		6,7%	21
Geen arbeiders beschikbaar		10,8%	34
Hoge financieringslasten		23,6%	74
Strengere regelgeving voor waterkwaliteit		40,1%	126
Toenemende regeldruk		72,3%	227
Concurrentie wordt groter		6,4%	20
Geen opvolger		15,9%	50
Geen uitbreidingsmogelijkheden		13,1%	41
Zit naast natuurgebied		17,5%	55
Anders		14%	44
Totaal aantal reacties			314

Werkt u aan bedrijfsopvolging?

Ja, ik ben zelf de opvolger (ik heb niet langer dan vijf jaar geleden het bedrijf overgenomen)		9,7%	63
Ja, ik heb binnen vijf jaar een opvolger		37,2%	242
Nee, het is nu niet aan de orde		28,6%	186
Nee, ik heb geen opvolger		24,5%	159
Totaal aantal reacties			650

Op welke manier zet u uw producten af?

Coöperatie		55,2%	356
Via een vaste afnemer		37,5%	242
Op contractbasis		11,5%	74
Direct aan de supermarkt		2,2%	14
Vrije markt		29,8%	192
Eigen afzetkanaal/boerderijwinkel		9,5%	61
Anders		2,6%	17
Totaal aantal reacties			645

Is uw bedrijf biologisch gecertificeerd?

Ja		6%	39
Nee		94%	606
Totaal aantal reacties			645

Levert u aan een algemeen concept?

Ja		38,7%	249
Nee		61,3%	395
Totaal aantal reacties			644

Waarom levert u aan een concept?

Levert meerprijs op		53,6%	134
Is voorwaarde om te leveren		33,2%	83
Zorgt voor constante afzet		32%	80
Beter voor dier/bodem/omgeving etc.		14,4%	36
Anders		2,4%	6
Totaal aantal reacties			250

Levert uw concept voldoende meerwaarde op?

Ja		44,7%	109
Nee		55,3%	135
Totaal aantal reacties			244

Zou u wel aan zo'n concept van de supermarkt willen leveren?

Ja		16,5%	64
Ja, ik sta op een wachtlijst		2,3%	9
Nee		81,2%	316
Totaal aantal reacties			389

Verwacht u dat Nederland zijn sterke exportpositie weet te behouden?

Ja		44,2%	276
Nee		55,8%	349
Totaal aantal reacties			625

Overweegt u te emigreren?

Ja		11%	69
Nee		89%	556
Totaal aantal reacties			625

Waar zou u het liefst naartoe willen?

Verenigde Staten		17,6%	12
Canada		42,6%	29
Nieuw-Zeeland		10,3%	7
Australië		8,8%	6
Duitsland		20,6%	14
Frankrijk		19,1%	13
Spanje		1,5%	
Hongarije		4,4%	3
Polen		4,4%	3
Denemarken		25%	17
Zweden		17,6%	12
Noorwegen		7,4%	5
Anders		19,1%	13
Totaal aantal reacties			68

Neemt u maatregelen tegen financiële risico's?

Ja		46,2%	285
Nee		53,8%	332
Totaal aantal reacties			617

Welke maatregelen tegen financiële risico's neemt u?

Kredietverzekering		2,8%	8
Exportverzekering		0,4%	1
Meer contractteelt		11%	31
Handelen op termijnmarkt		3,2%	9
Langjarige energiecontracten		10,6%	30
Brede weersverzekering		11,7%	33
Hagel/stormverzekering		9,9%	28
Grotere financiële buffer aanhouden		72,8%	206
Anders		25,1%	71
Totaal aantal reacties			Nee

Neemt u op uw bedrijf maatregelen om de gevolgen van het veranderende klimaat te beperken?

Ja		54%	331
Nee		46%	282
Totaal aantal reacties			613

Hoe doet u dat?

Bodembeheer		70,8%	233
Gewaskeuze/rassenkeuze		54,7%	180
Investeren in irrigatie		21,9%	72
Investeren in drainage		38,3%	126
Anders		21,6%	71
Totaal aantal reacties			553

Deed u mee aan een ecoregeling?

Ja		71,8%	439
Nee		28,2%	172
Totaal aantal reacties			611

Vindt u terugkijkend dat er een reële vergoeding wordt geboden?

Ja		13,7%	60
Nee		86,3%	379
Totaal aantal reacties			454

Bent u van plan volgend jaar weer mee te doen?

Ja		60,1%	264
Nee		39,9%	175
Totaal aantal reacties			454

Hoe wilt u op uw bedrijf de emissie van stikstof terugdringen?

Innoveren		37,9%	230
Extensiveren		19,4%	118
Overstappen op multifunctionele landbouw		4,9%	30
Overstappen op plantaardige teelten		4,3%	26
Overstappen op biologische landbouw		3,5%	21
Ik wil in aanmerking komen voor bedrijfsverplaatsing		1,5%	9
Ik wil in aanmerking komen voor de stoppersregeling Lbv-plus voor piekbelasters		12,1%	13
Ik wil in aanmerking komen voor de algemene stoppersregeling Lbv		12%	12
Ik gok erop dat het nieuwe kabinet de stikstofdoelen versoepelt		47%	285
Anders		22,4%	136
			Totaal aantal reacties 607

Bent u betrokken bij gebiedsprocessen in uw omgeving?

Ja, ik volg het gebiedsproces in mijn omgeving		33,9%	206
Nee, ik volg het gebiedsproces in mijn omgeving niet		24,4%	148
Nee, er zijn geen gebiedsprocessen in mijn omgeving		25,5%	155
Nee, het gebiedsproces in mijn omgeving moet nog opstarten		16,1%	98
			Totaal aantal reacties 607

Het gebiedsproces moet de problemen oplossen rond klimaat, stikstof en water. Heeft u er vertrouwen in dat dit hiervoor het juiste middel is?

Ja		5,9%	36
Nee		59,6%	362
Ik weet het niet		34,4%	209
			Totaal aantal reacties 607

Hoeveel personeel heeft u vast in dienst?

0		64,3%	390
1-5		32%	194
6-20		3,1%	19
21-50		0,2%	1
51-100		0,3%	2
Meer dan 100		0,2%	1
			Totaal aantal reacties 607

Werkt u met tijdelijke krachten?

Ja		48,2%	292
Nee		51,8%	314
			Totaal aantal reacties 606

Heeft u moeite met het vinden van voldoende personeel?

Ja		16,7%	101
Nee		83,3%	505
Totaal aantal reacties			606

Waar vindt u geschikt personeel?

Eigen netwerk/via via		72,6%	439
Vaste jaarlijkse ploeg		10,4%	63
Uitzendbureau		13,7%	83
Anders		18,3%	11
Totaal aantal reacties			605

Stelling: Door de verkiezingsuitslag heb ik meer vertrouwen gekregen in de toekomst van mijn bedrijf.

Ja		58,4%	352
Nee		41,6%	251
Totaal aantal reacties			603

Stelling: Ik heb er vertrouwen in dat een volgend kabinet een stabiel landbouwbeleid voor de lange termijn inzet.

Ja		45,9%	276
Nee		54,1%	325
Totaal aantal reacties			601

